

Oslo kommune
Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Dato: 14.12.2012

Deres ref:
201203841-/HRI

Vår ref (saksnr):
201204471-10

Saksbeh:
Truus Greuter Bøe, 23 46 11 56

Arkivkode:
299

**HØRINGSUTTALELSE – BRUK AV VARSLINGS- OG
LOKALISERINGSTEKNOLOGI I HELSE- OG OMSORGSTJENESTEN OG
OPPHEVNING AV AVVIKLINGSLOVEN**

Vi viser til departementets høringsbrev av 03.10.2012 angående forslag til endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og å oppheve midlertidig lov om avvikling av institusjoner og kontrakter under det fylkeskommunale helsevern for psykisk utviklingshemmede.

På vegne av Oslo kommune avgir byråden for eldre vedlagte høringsuttalelse.

Med vennlig hilsen

Bjørg Månun Andersson
kommunaldirektør

Eva Waaler
pleie- og omsorgssjef

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg: Byrådets sak 28/2012

Byrådets sak

Byrådets sak nr.: 28/2012
Vedtaksdato: 13.12.2012

Vår ref. (saksnr.): 201204471-8
Arkivkode: 299

HØRINGUTTALELSE - BRUK AV VARSLINGS- OG LOKALISERINGSTEKNOLOGI I HELSE- OG OMSORGSTJENESTEN OG OPPHEVING AV AVVIKLINGSLOVEN

Saksfremstilling:

Helse- og omsorgsdepartementet har i brev av 03.10.2012 bedt om innspill til "*Høringsnotat forslag til endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og å oppheve midlertidig lov om avvikling av institusjoner og kontrakter under det fylkeskommunale helsevern for psykisk utviklingshemmede.*"

Det foreslås en særlig lovhjemmel som gir helse- og omsorgstjenesten adgang til å treffe vedtak om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenester til myndige pasienter og brukere som mangler samtykkekompetanse.

Høringsnotatet er forelagt bydeler og aktuelle etater til uttalelse. Sykehjemsetaten, Helseetaten, Bydel Vestre Aker og Bydel Grünerløkka har gitt innspill til høringsuttalelsen.

Vedtakskompetanse:

Byrådet er gitt myndighet til å avgi høringsuttalelser på kommunens vegne ved bystyrets vedtak av 30.05.2001, sak 218 — *Delegasjon av myndighet til å avgi høringsuttalelser på kommunens vegne*. Myndigheten er videredelegert til de respektive fagbyråder i saker som ikke er av prinsipiell betydning ved byrådets vedtak av 03.07.2001, sak 1360.

Vedtak:

Byråden for eldre avgir på delegert myndighet følgende høringsuttalelse til Helse- og omsorgsdepartementets høringsnotat *Forslag til endringer i pasient- og brukerrettighetsloven – bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenesten og forslag om oppheving av midlertidig lov om avvikling av institusjoner og kontrakter om privatpleie under det fylkeskommunale helsevern for psykisk utviklingshemmede.*

Sakens bakgrunn

Det foreslås endringer i pasient- og brukerrettighetslovens kapittel 4 og 4A, med bestemmelser som gir hjemmel for bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi. Videre foreslås en ny paragraf i tilknytning til § 4-6, kalt § 4-6a, som omhandler bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi. Det er også foreslått en endring i form av en tilføyelse av et ord i § 4A-4. Formålet med bestemmelsene angis å være en bedre tilrettelegging for teknologi som kan avverge skade, fremme fysisk aktivitet og gi den enkelte trygghet.

Det opplyses at forslaget om endringene er uttrykk for å skape rettslig klarhet, ettersom dagens regelverk er fragmentert og til dels uklart og mangelfullt når det gjelder bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenesten til myndige pasienter/brukere som mangler samtykkekompetanse.

Hva angår oppheving av avviklingsloven ga denne lov det lovmessige grunnlaget for avvikling av institusjonene under Helsevernet for psykisk utviklingshemmede (HVPU). Samtlige av de tidligere institusjonene under Helsevernet for psykisk utviklingshemmede er avviklet.

Kommentarer til de enkelte forslagene

Generelt

Oslo kommune er positive til lovendringen og at velferdsteknologi dermed i større grad kan benyttes for å bedre livssituasjonen til mennesker i behov for helsehjelp. Endringer samsvarer med de synspunkter og behov for avklaring på dette området som personell blant annet ved Geriatrisk ressurscenter har hatt gjennom flere år.

Samtidig vil kommunen presisere at lovendringen må følges opp av en klar og logisk veiledning om fremgangsmåte for den faglige vurderingen. Dette fordi Oslo kommune opplever at pleie- og omsorgspersonell og pårørende av personer med demens ofte er usikre på prosedyrer for vurdering av anvendelse av varslings- og lokaliseringshjelpemidler.

Oslo kommune mener at ved valg av varslings- og lokaliseringsteknologi må det stilles krav til kvalitet ved de produkter som anbefales. Når det åpnes for bredere bruk av slik teknologi, vil mange leverandører se et marked, uten at det nødvendigvis er gode og sikre nok. Det er viktig at personell og pårørende kan velge mellom anbefalte produkter. Derfor bør en kvalitetssikring og eventuell sertifiseringsordning ivareta aspekter som brukervennlighet, brukbarhet, akseptbarhet og pålitelig funksjon.

Lovforslag: ny § 4-6a i pasient- og brukerrettighetsloven

Vedkommer pasienter og brukere som ikke har samtykkekompetanse og hvor pasienten ikke motsetter seg at helse- og omsorgstjenesten tar i bruk varslings- og lokaliseringsteknologi overfor pasient/bruker.

Oslo kommune stiller seg positiv til et slikt lovforslag. Det vil være en forbedring for vår tjeneste om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi ble klarere definert i lovverk. Oslo kommune mener at en slik lovhjemling vil gi økt bruk av omsorgsteknologi som igjen vil kunne være en forbedring av mange pasienters/brukeres livskvalitet. Dette vil kunne gi den enkelte pasient/bruker økt mulighet til å ta avgjørelser rundt eget liv og helse, samt at det kan medføre økt bevegelsesfrihet for den enkelte.

Oslo kommune viser til at stadig flere pårørende etterspør bruk av ny omsorgsteknologi. Pårørende er ofte er godt orientert om hva som finnes av teknologiske hjelpemidler på markedet, og de har ønsker og forslag om at kommunen skal ta disse i bruk. Med forankring i ny § 4-6a vil kommunen i større grad kunne imøtekomme pårørendes ønsker, og på den måten øke pårørendes opplevelse av trygghet og kvalitet rundt tjenestetilbudet til pasienter/brukere.

Endret § 4A-4, 3.1edd

Gjelder pasienter som ikke har samtykkekompetanse og som motsetter seg at helsestjenesten tar i bruk varslings- og lokaliseringsteknologi overfor pasienten.

Departementet ber spesielt om tilbakemelding rundt behovet for endring av § 4A-4,3. ledd som foreslår å åpne for bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi som tvangstiltak.

Noe av problemstillingen som skisseres er spørsmål om pasienter, som mangler samtykkekompetanse og som motsetter seg helsehjelp, vil kunne være i stand til å forstå informasjon som gis om behov for, og bruk av, varslings- og lokaliseringsteknologi; vil pasientene ha kognitive evner til å kunne motsette seg slike tiltak?

Etter Oslo kommunes mening er problemstillingen særlig aktuell overfor pasienter i sykehjem som ofte lider av ulik grad av demens, har høy alder og som ikke er vant med å forholde seg til teknologiske hjelpemidler. Høringsnotatet stiller også spørsmål ved om det vil være trygt å la pasienter som mangler samtykkekompetanse få bevege seg alene utenfor sykehjemmet uten at pasienten utsettes for fare, ved at vedkommende for eksempel ikke kan lese trafikkbildet.

Aktuelle virksomheter i Oslo kommune opplever jevnlig situasjoner hvor denne gruppen pasienter/brukere vil kunne forstå tilstrekkelig informasjon til at de motsetter seg bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi. Eksempel på situasjon hvor dette kan være et aktuelt tiltak kan være hvor pasienter/brukere, som til tross for svært dårlig egenomsorg og mental funksjon, har stor utferdstrang og er vant til å bevege seg i både terreng og trafikk, men mangler evne til å finne tilbake til der de bor.

Slik regelverket er i dag vil disse pasientene/brukere bli holdt tilbake med tvang, noe kommunen vurderer som redusert livskvalitet. Oslo kommune stiller seg dermed positiv til at det åpnes for å ta i bruk varslings- og lokaliseringsteknologi i slike gitte situasjoner. Da forutsatt at pasientsikkerheten kartlegges og dokumenteres før slike tiltak settes inn. Det er viktig i alle slike situasjoner at lovens krav om saksbehandling etterleves.

Oppheving av avviklingsloven

Departementet foreslår at midlertidig lov om avvikling av institusjoner og kontrakter om privatpleie under det fylkeskommunale helsevern for psykisk utviklingshemmede blir opphevet. Reformen for mennesker med utviklingshemning ble satt i verk i januar 1991 og de siste utskrivningsvedtakene ble iverksatt fra 1. januar 2008. Oslo kommune sier seg enig i at midlertidig lov om avvikling av institusjoner og kontrakter om privatpleie under det fylkeskommunale helsevern for psykisk utviklingshemmede blir opphevet.

Avslutning

Oslo kommune anser forslag til ny paragraf og endring i pasient- og brukerrettighetsloven som en nødvendig og hensiktsmessig tilpasning. Dette for å kunne legge bedre til rette for ny teknologi som kan gi den enkelte større mulighet til selvstendighet, trygghet og fysisk aktivitet som vil være et godt tilbud/tiltak overfor enkelte brukere. Det er imidlertid viktig at saksbehandlingsreglene og de tilhørende rutiner lar seg gjennomføre på en enkel måte for å hindre at tiltak ikke blir tatt i bruk som følge av krav om kompliserte og omfattende rapporterings- og saksbehandlingskrav.

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester

Aud Kvalbein
byråd